

Constanța

Săptămîna teatrelor de păpuși

Cea de-a VI-a ediție a tradiționalei întîlniri a artiștilor păpușari, desfășurată la Constanța, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Constanța și a Asociației oamenilor de teatru, a impresionat prin amploare: 18 spectacole produse de 14 colective, 200 de participanți, dintre care 143 de actori minuiitori, 27 de regizori și pictori scenografi, cuprinși într-un judicios program de perfecționare profesională.

Considerată ca un obiectiv important al întîlnirii, riguros organizată, reciclarea păpușarilor a permis, în sfîrșit, tuturor creatorilor de spectacole, să se vadă unii pe alții, să discute, spontan sau organizat (în cele două reuniuni conduse de criticii Horia Delcanu și Stelian Vasilescu și într-un colocviu final prezidat de Constantin Măciucă, director adjunct al Direcției artelor și instituțiilor de spectacole).

Harnicul și inimosul colectiv-gazdă, Teatrul de păpuși din Constanța, a depus un efort considerabil pentru a asigura condiții optime de desfășurare acestei Săptămîni. Patru redactori — Anald Tavitian (referent literar), Vasile Hariton (actor-minuitor), Vasile Cojocar (actor) și Cristian Pepino (regizor) — au scos zilnic o interesantă mini-gazetă.

Săptămîna Teatrului de păpuși s-a petrecut sub o atrăgătoare și semnificativă emblemă: „Teatrul de păpuși și valorile culturii universale”. Organizatorii au pornit de la ideea de a evidenția preocuparea păpușarilor români pentru tezaurul spiritual al lumii, în vederea cercetării posibilităților de a înscrie creația păpușărească în circuitul valorilor universale. Drept argument, au servit nume ilustre pe afiș: Cervantes, Carlo Gozzi, H. C. Andersen, Selma Lagerlöf, iar din patrimoniul național, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, Petre Ispirescu.

Judecînd după titluri, după orizontul tematic, după bogăția de idei, după varietatea subiectelor, teatrul de păpuși tinde să se apropie de acel nivel de cultură și de spiritualitate ce-i poate justifica aspirația. Frîna o reprezintă, deocamdată, valoarea scăzută a unor prelucrări, adaptări, dramatizări și scenarii, făcute fără pregătirea și rigoarea necesară, cu simplificări excesive, cu un limbaj schematic și inexpressiv, în care cu greu mai pot fi descoperite spiritul și strălucirea originalului, atmosfera și stilul uneia sau alteia dintre operele supuse (uneori în mod arbitrar) operației de translație dintr-un gen într-altul; precum și, desigur, sărăcia la capitolul pieselor scrise special pentru teatrul de păpuși, care, în limbajul propriu genului, ar fi menite să „prindă pulsul” actualității, inspirîndu-se din experiența construcției socialiste, din noile relații, din climatul revoluționar în care sînt crescute și educate tinerele generații. Adaptările scenice din folclor, oricît de reușite ar fi, nu pot compensa lipsa scrierilor de actualitate destinate teatrelor de păpuși.

Această ediție a Festivalului de la Constanța a impus deci atenției (ca și celelalte ediții, dealtfel) *necesitatea creării unui fond de dramaturgie specifică, în forme noi, moderne, pe temeiul căreia, inovînd*

și explorând nelimitatele posibilități ale genului, păpușarii și-ar putea situa majoritatea producțiilor artistice la nivel mondial.

Practic, în pofida obstacolelor ridicate de deficiențele dramaturgiei, artiștii-păpușarii au demonstrat totuși, și de astă dată, prin munca lor asiduă, prin apelul la o varietate de mijloace de expresie scenică, prin felurite și inspirate experiențe, că alcătuiesc o breaslă dispunând de resurse creatoare în stare să situeze teatrul românesc la loc de frunte în lume.

Semnul acestui nivel este *Don Quijote* (Teatrul „Tândărică”), care, prin regia inspirată a lui Ștefan Lenkisch, prin scenografia sugestivă și mai ales prin excelențele măști și chipuri ale păpușilor create de Mioara Buescu și minuite cu virtuozitate de Brîndușa Silvestru, Valeriu Simion, Mihai Prujinski, Costel Popovici și de întreaga echipă — rămîne o demonstrație de înalt profesionalism, de ingeniozitate și de rafinament — deși nu puține au fost dificultățile în înscenarea unui text care, desigur, cu greu ar fi putut fi altceva decît un sumar de „extra-se” din capodopera inspiratoare.

Sprijinindu-se pe admirabilele calități ale artistelor minuitoare Aneta Forna și Georgeta Nicolau, pe scenografia ingenioasă, funcțională a tînărului Ion Țițoiu, regizorul Cristian Pepino, de la teatrul-gazdă, a oferit, cu a sa *Lecție de zbor și cor pentru puil de cocor*, un exemplu de comunicare modernă a unor sentimente și stări eterne. Poetic și de un umor delicat, jocul naiv, jucat „la vedere”, în colaborare cu publicul, a împletit inspirat realul cu fabulosul.

Și la această ediție, echipa secției maghiare de la Teatrul de păpuși din Cluj-Napoca a fost la înălțime. Regizorul Kovács Ildikó a oferit, cu *Te aștept* (de Molnăi Erzsebet, după englezul John Lawson) o reprezentație delicioasă, parodie în stil western. Simplu, colorat și plin de vervă, fidel tradiției, dar cu un implant de elemente moderne, spectacolul a dezvăluit virtuțile lucrului făcut temeinic, cu fantezie, cu pricepere și cu talent. Regizorul, pictorul scenograf Virgil Svințiu, artiștii minuitori Péter János, Köntös Béla, Balló Zsuzsa, Koblicska Kálmán, Jakab Ildikó, Jobbágy Sándor, G. Ferencz Eva au dat, fără ifose de „înnoire”, o lecție de profesionalism. Numai pentru specialiști, echipa păpușarilor din Baia Mare a prezentat, sub semnătura aceleiași Kovács Ildikó, două spectacole-experiment: *Patria* și *Cinci frați minunați*. Spectacol de umbre pe un scenariu de folclor chinez, *Cinci frați minunați* s-a distins prin culoare și prin desenul delicat al scenografei Ida Grumaz; tehnica minuirii, la acest gen ce

pretinde perfecțiune, s-a arătat însă a fi în suferință.

În ceea ce privește preluarea tezaurului folcloric, s-au manifestat două tendințe: una spre etnograficul pur, prea puțin rodnică în idei, didactică (*Făt-Frumos Rază de Soare* de Nina Stănculescu-Ploiești), alta spre valorificarea folclorului în spirit contemporan, producind stilizări expresive (*Pungața cu doi bani* de Viorica Filipoiu și Veronica Porumbacu, după Creangă — Brașov). Spectacolul teatrului-gazdă, *Ioaneș fără de frică* (scenariu și regie: Cristea Pepino) și cel al craiovenilor, *Prislea cel roinic și meretele de aur* (de Victor Leahu, după Petre Ispirescu) s-au arătat minate de consecvențe stilistice, alunecînd spre o zonă poluată a folclorului.

Alte cîteva spectacole bune, cu calități educative certe și cu reale virtuți artistice, au fost cele oferite de Teatrul de păpuși din Sibiu, *Dușmani neîmpăcați* de Uno Leies (secția germană) și *Dragonul vesel* de Mircea Suciu, după folclorul chinez — într-o frumoasă scenografie în stil specific (Febus Ștefănescu) și cu o excelentă minuire de ansamblu, *Trei iezi cîntăreți* de Andrei Gilea, după Ion Creangă — Pitești) și *Soarele furat* de Maxim Asenov, — Botoșani). Refăcut după o veche montare criticată la precedentă ediție, spectacolul botoșănenilor, regizat cu aplicație profesională de Ion Puiu Stoicescu, a dat pictorului scenograf Mircea Nicolau prilejul de a face o demonstrație de talent și destoinicie profesională. Același Mircea Nicolau a asigurat și spectacolului gălățean *Amnarul* un cadru stilizat, potrivit atmosferei textului lui H. C. Andersen dramatizat de Ștefan Lenkisch. Inegal, amestecînd marionete și interpreți-oameni, dar într-un expresiv cadru scenic semnat de Eustațiu Gregorian, *Nil prichindel*, adaptare de Viorica Huber-Rogoz după Selma Lagerlöf, prin grația și poezia eroilor-marionetă, a fixat atenția asupra colectivului de marionetisti de la Teatrul din Arad.

Au fost și două debuturi regizorale — Bogdan Ulmu (*Printesa Turandot*—Brăila) și Victor Cîrcu (*Ultima licornă* — de Andrei Ujică, după Peter Beagle — Timișoara). Dincolo de inconsecvențe, de sfîngăciile inerente oricărui început, amîndoi au dovedit calități incontestabile: cel dintîi — umor și inteligență, dar și oarecare teribilism, cel de-al doilea, sensibilitate și forță de evocare în registrul lirismului, dar și un anume arbitrar în folosirea mijloacelor de expresie.

Spre regretul nostru, n-am văzut în actuala ediție nici un spectacol care să valorifice în toate compartimentele sale potențialul creator și care să ducă, astfel, la înnoirea mijloacelor genului. S-au adus

Cuvînt de prietenie către păpușari

La Constanța, recent, cu prilejul celei de-a patra ediții a Festivalului teatrelor de păpuși din țară, m-am aflat câteva zile în ambianța umană și artistică a colectivelor respective. În colocviul din ultima zi a Festivalului s-au analizat chestiuni de specialitate, și, de asemenea, s-a pus în discuție și o temă programatică de perspectivă, privind reflectarea ideii de universalitate în preocupările de repertoriu ale acestor teatre. Ca oaspete, și deopotrivă ca un glas din opinia publică, m-am simțit îndemnat să spun și eu câteva cuvinte. La unele lucruri, oarecum, reflectasem anterior. Totul, însă, ca și culoarea afectivă pe care au putut s-o capete spusele mele, s-au născut pe loc, spontan, în climatul de prietenie, de sinceritate și de frământare rodnică în care am sentimentul că s-a petrecut întreaga manifestare.

Redau, într-o reconstituire mentală, conținutul intervenției mele.

Stimați prieteni, mă aflu pentru întâia oară în mijlocul dumneavoastră. Mulțumesc cu căldură celor care mi-au oferit această posibilitate. Zilele petrecute aici mi-au revelat fapte de natură să întreprindă în mod util, așa spune și în mod fericit, cunoștințele mele despre mișcarea și cultura de teatru din țara noastră. Mă simt oarecum vinovat că nu am știut să

descopăr și să înțeleg acest lucru mai din vreme.

Ce consider că am putut constata, și implicit ce reflecții mi-au putut trece prin minte, în aceste zile de conviețuire cu spectacolele, cu discuțiile dumneavoastră de specialitate și mai ales cu psihologia dumneavoastră, ca oameni și ca profesioniști de artă? Vă voi vorbi simplu, direct, cu franchețe, rugându-vă să mă socotiți — dacă vreți — nu vreun sfătuitor sau teoretician venit din afară, ci mai degrabă un complice al dumneavoastră.

Sînteți o lume care vibrează. Aveți un fel de a fi — deschis, prietenesc, boem — care vă stă bine. Am întîlnit aici oameni maturi, veterani în meseria lor, dar care își păstrează o admirabilă prospețime și tinerețe sufletească. Am impresia că, spiritualmente, vă apărați mai bine decît mulți alții împotriva decepției ca și a prezumției. Unele tăceri din jur — ale celor care nu vă cunosc ori vă cunosc doar puțin — nu sînt capabile să disloce ceva din simplitatea, generozitatea și înțelepciunea ce vă caracterizează. Știți și simțiți profund că aveți de reprezentat o idee; faptul îmi pare cu altă mai semnificativ cu cît, mai presus de forma și îndreptățirile lui revendicative, izbutiți să puneți în lumină valoarea lui intrinsecă.

Profesionalmente vorbind, sînteți o lume în care s-au definit, funcționează și pot prolifera modele. În spetă: actori, regizori, scenografi, butaforiști, tehnicieni, toți aceștia pe deplin stăpîni pe arta și meșteșugul lor. Conștienți de rosturile și specificurile acestora, convinși că în aceste forme de activitate și-au găsit justificări de creație și de viață. Cu alte cuvinte: sînteți un sector viu, complex, bine constituit, capabil ca atare să-și asume răspunderi de artă și de cultură

→
multe elogii pictorilor scenografi, cadru
scenografic original al unor spectacole.
Dar, atîta timp cît scenografia rămîne singurul argument al unei reprezentări teatrale, în timp ce regia, interpretarea și mai ales minuirea rămîn în urmă, nu se poate vorbi despre accesul ei în palmareșul vreunui concurs de teatru. Observația a vizat, concret, spectacolul *Ion păpușarul*, scenariu de Constantin Ștefănescu și T. Th. Ciupe pe texte de Vasile Alecsandri, prezentat de secția română de la Teatrul din Cluj-Napoca, într-o foarte frumoasă și spectaculoasă scenografie semnată de T. Th. Ciupe, dar cu fundamentale inadvențențe de concepție și de realizare, în registrul adoptat, al satirei gro-

tești (regizor, Constantin Ștefănescu).

Cele trei reuniuni colocviale n-au adus nimic nou față de edițiile anterioare. Aceleași două probleme capitale: *problema dramaturgiei specifice* și *problema calificării cadrelor* au stat și acum în centrul discuțiilor. Păpușarii așteaptă însă nu numai să discute teoretic, dar și să vadă, în practică, rezultatele acestor discuții.

Sperăm că aceste rezultate se vor împlini cît de curînd, pentru ca la ediția viitoare să avem prilejul să aplaudăm și texte multe și bune, și mai mulți artiști-păpușari superior calificați.

Valeria DUCEA